

TURISTIČNO DRUŠTVO HRVATINI

OB SVETOVNEM DNEVU HOJE, VABI NA ČETRTI TRADICIONALNI POHOD V SPOMIN NA GREGORJA ABRAMA,

OD ARHEOLOŠKEGA PARKA DO MEJE CON S.T.O. NA MILJSKIH HRIBIH

V SOBOTO DNE 20. OKTOBRA 2018

Zaradi postavitve sedanje meje pred okoli 60. leti se je zamenjalo prebivalstvo, zamrle so gospodarske dejavnosti, zaprtost je ohranila bogastvo naravne (vedute, geomorfološke in botanične posebnosti) in kulturne dediščine (kamnolomi, prazgodovinska gradišča...). Proučeval jo je tudi naš pokojni **sokrajan Gregor Abram**, član sveta KS Hrvatini in odbora italijanske skupnosti, planinec, alpinist, prijatelj in sodelavec pri ureditvi pohodniških poti v naši krajevni skupnosti.

Potek pohoda: zadnje prijave ob 8:30 uri

1. Start pri Kulturnem domu (restavracija Jasna2) v Božičih, Hrvatini 148 ob 9:00 uri
2. Razgled na Koper in 60 letni razvoj pristanišča pri nekdanji pralnici;
3. Postanek ob edinem ohranjenem ognjišču in ostankih uličnega razporeda hiš v Fajtih
4. Arheološki park Kaštelir in nekropola; zadnje arheološka odkritja so razgalile »sloje« razvoja »Troje Miljskih hribov«, gradišča od bronaste do rimske dobe... pomen bo predstavil arheolog
5. Postanek na robu aktivnega kamnoloma peščenjaka z razlago nastanka sovdana (kamnin, ki gradijo Istrsko Slovenijo) in kamnolomske dejavnosti
6. Po trasi Istranke, najdaljše evropske ozkotirne železniške proge, do Škofij, kjer bomo prečili mejo med conama A in B Svobodnega tržaškega ozemlja; v Zadržnem domu – počitek, okrepi, merjenje krvnega tlaka...
7. Mimo rojstne hiše slikarja Hermana Pečariča in po trasi planinske transversale do izhodišča, kjer čaka topli obrok, druženje in priznanja...

Hodili bomo pretežno po makadamskih poteh, zato je priporočljiva pohodna obutev, lahko tudi palice. Pot ni zahtevna, hoja je **na lastno odgovornost**.

Prijave in informacije: do petka 19.10. 2018 na tel: 031-625764 – Vilma Ferlež. V prijavi navedite ime in priimek ter tel. številko.

Cena: na udeleženca znaša 5 Ev, otroci do 15 leta 3 Ev in vsebuje voden pohod, merjenje krvnega tlaka, čaj, platenko vode in topel obrok.

Pri projektu sodelujejo: KS Hrvatini, KS Škofije, Mizarstvo Ivančič, Restavracija jasna, Ferlež Sašo, s.p., Ballarin Radena, SI/CI Hrvatini-Crevatini, Ambrožič-turistična kmetija in pivovarna, Barka, **Vodiči:** Branko Bratož, Franc Malečkar in Mirjana Topič

SOCIETÀ TURISTICA CREVATINI

IN OCCASIONE DELLA GIORNATA MONDIALE DELLA CAMMINATA INVITA ALLA
QUARTA TRADIZIONALE MARCIA IN MEMMORIA DI GREGOR ABRAM,

DAL PARCO ARCHEOLOGICO ALLA FRONTIERA NEL T.L.T. SUI MONTI DI MUGGIA

AL SABATO, 20 OTTOBRE 2018

La definizione del confine attuale circa sesant'anni fa ha causato il cambiamento della popolazione, la chiusura della zona ha avuto come conseguenza il mantenimento delle ricchezze naturali e culturali. Le ha studiato anche il nostro **concittadino scomparso Gregor Abram**, consigliere della CL e CI di Crevatini, alpinista, scalatore e collega nella rivitalizzazione dei sentieri nella nostra comunità locale.

Itinerario: Ultime iscrizioni alle ore 8:30

1. Partenza presso la Casa Culturale, Ristorante Jasna2, Bosizi, Crevatini 148; alle ore 9:00
2. Una vista su Koper/Capodistria e lo sviluppo del suo porto dall'ex lavatoio
3. Fermata all'unico rimasto caminetto e gli edifici costruiti come una via a Falti
4. Il parco archeologico Castelliere e la necropoli; le recenti scoperte archeologiche mostrano gli strati dello sviluppo della "Troia dei Monti di Muggia" dall'era di bronzo a quella romana; ci parlerà l'archeologo
5. Fermata all'orlo della cava dell'arenaria attiva; presentazione dello sviluppo del flysh
6. Sul tracciato della Parenzana, la più lunga linea ferroviaria europea a scartamento ridotto fino a Škofije, dove attraverseremo il confine tra le Zone A e B del Territorio Libero di Trieste; in casa cooperativa - riposo, ristoro, misurazione della pressione sanguigna ...
7. Passata la casa natale del pittore Herman Pečarič continuiamo sul tracciato del Sentiero alpinistico sloveno fino punto di partenza, dove ci aspetta il pasto caldo, l'intrattenimento, le premiazioni...

Cammineremo per lo più sulle strade bianche, per cui si consiglia scarpe da trekking, potrebbero servire anche i bastoni. Il sentiero non è difficile, cammino **a proprio rischio**.

Iscrizioni e informazioni: sino a venerdì 19 ottobre 2018 al numero tel: 031-625764 – Vilma Ferlež. Si prega di fornire il proprio nome, cognome e il numero del telefono

Prezzo: per partecipante è di 5 Eu; bambini fino a 15 anni 3 Eu e comprende l'escursione guidata, misurazione della pressione arteriosa, il tè, una bottiglia d'acqua e un pasto caldo.

Nel progetto collaborano: CL Crevatini, CL Škofije, Carpenteria Ivančič, ristorante Jasna; Ferlež Sašo sp; Ballarin Radena, SI/CI Hrvatini-Crevatini, Ambrožič-agriturismo e birrificio, Barka; le guide: Branko Bratož, Franc Malečkar e Mirjana Topič

S parkirišča pri Kulturnem domu v Božičih (ot.1) krenemo po oznakah Slovenske planinske poti proti jugu do razgleda preko Koprskega zaliva, od Ankaranske bonifike z depresijo, koprskega pristanišča, ki je v skoraj vseh treh kvadratnih kilometrih svoje površine na »refulu« (nasutju morja), starega otoškega Kopra in ostanka morske pregrade, ki ga je ločevala od koprnega, Škocjanskega zatoka z ornitološkim rezervatom. Za njim so spalna naselja Kopra, ob morju pa seže pogled proti zahodu do Izole, rta Ronek in Pirana.

Krenemo proti vhodu skozi zaselka Božiči (nekoč manjša vas, ki so jo naseljevali Božiči) in Fajti, kjer je ponekod še ohranjen gručasti način poselitve z ozkimi ulicami in dolgimi stavbami, zgrajenimi iz peščenjaka. Dosežemo slemensko cesto, z ostanki drevoreda topolov, ki je segal od Čampor do Korošcev. Sledimo tablam za center sonček v nekdanji karavli graničarjev in po kolovozu med suhimi zidovi peščenjaka in stopnicah obmejnih stražnikov dosežemo 244 m visoki vrh Kaštelir (o.t. 3) z ostanki prazgodovinskega gradišča. Je najvišja točka Miljskega polotoka. Vrh se odlikuje po razgledu od Socerba, Tinjana, Koprskega zaliva do Gradeža na zahodu. Gradišče je nastalo v bronasti dobi okoli poldruega tisočletja pred našim štetjem. Obsega uravnan vrh, ki se dviga okoli 10 m nad okoliško ravnico in ima premer okoli 330 m. SZ od vrha so označeni kasetni grobovi. Gregor Abram je v maturitetni nalogi zapisal, da je ježa nekdanji kamnolom peščenjaka iz katerega je zgrajeno obzidje.

ČETRTI POHOD V SPOMIN NA GREGORJA ABRAMA: 1. Kulturni dom v Božičih in razgled na Koprski zaliv; 2. Ognjišče Fajti; 3. Arheološki park Kaštelir; 4. aktivni kamnolom peščenjaka pod Elerji; 5. po trasi Istranke do Škofij z ohranjeno mejo med conama A in B STO;

QUARTA QUARTA MARCIA IN MEMMORIA DI GREGOR ABRAM: 1. Casa di Cultura di Bosici e la vista sul golfo di Capodistria; 2. caminetto a Fajti; 3. Parco archeologico a Castellier; 4. la cava dell'arenaria attiva; 5. la traccia della Parenzana e i resti della frontiera tra le zone A e B del territorio libero di Trieste

Viden je dvojni obrambni nasip, pa tudi prečni, med katerimi je bila naselbina. Vzhodno od vrha (v Italiji, pri radijskem oddajniku) je bila najdena nekropola za to gradišče z grobovi v jamah, prekritih s ploščami iz peščenjaka in najdbami iz tega časa. Med izkopaninami izstopa dvostranski relief z upodobitvami Mitrovega kulta (**skica 1**), ki je bil na osi. Najbližja znana je podobna najdba je v Bosni. Po legendi naj bi to utrdbo uničil Atila.

Po stopnicah, ki so jih postavili obmejni stražniki, graničarji, se spustimo po desnem bregu hudournika Fagarolo do edinega delujočega **kamnoloma flišnega peščenjaka (ot.4)** na slovenski strani Miljskega polotoka.

V preko meter debelih paralelopipednih blokih vidimo anorganske (tokovni odlitki) in organske teksture na spodnjih ploskvah. Dokazujejo, da so nastali iz turbiditnih tokov, tj. kalnih podmorskih plazov. Bohinjski predor je obložen s kvadri iz te lokacije. Tu so kamen grebli že v prazgodovini in Rimljani za stavbe v Trstu, Gradežu in Ogleju. Tudi Benečani so vedno cenili miljski kamen, precejšen del mostov v Benetkah in cerkev sv. Justa v Trstu so iz tukajšnjega trdnega peščenjaka. Številni so zaslužili tudi s prevozom kamna do morja in po njem, nekateri pa so se lotili tudi klesanja.

V dnu grape naletimo na **traso Poreške proge** (Parenzane, Istranke, Istrijanke, Parenzane Vinske oz. Vinogradniške železnice, **ot.5**), najdaljše ozkotirne proge v Evropi. Proga je bila zgrajena od sv. Andreja mimo Žavelj do Milj. Od tod se je povzpela na 75m visoko sedlo v Škofijah, od koder se je spustila v dolino Rižane. Obratovala je med letoma 1902 in 1935. Gradbeno dovoljenje je bilo izdano leta **1898**. Odsek med Portorožem in Bujami je gradilo ljubljansko podjetje Filipa Zupančiča. Odsek med Trstom in Bujami je bil svečano odprt 1. aprila 1902, kljub bojkotu Italijanov zaradi dvojezičnih napisov ob progi.

Londonski sporazum iz 5 oktobra 1954 je jugoslovanska upravo povečal za dvesto metrski pas na južnem delu cone A Svobodnega tržaškega ozemlja. Slednja je od tedaj pod začasno italijansko upravo. Meja se je umaknila iz središča Škofij.

Izdala/Publicato: Turistično društvo Hrvatini, oktober 2018, zamisel, tekst, foto in prevod/Ideazione, testo, foto e traduzione: Franc Malečkar

ČETRTI_POHOD V SPOMIN NA GREGORJA ABRAMA,

OD ARHEOLOŠKEGA PARKA DO MEJE CON S.T.O. NA MILJSKIH HRIBIH

QUARTA MARCIA IN MEMORIA DI GREGOR ABRAM,

DAL PARCO ARCHEOLOGICO ALLA FRONTIERA NEL T.L.T. SUI MONTI DI MUGGIA

Skica 1- Mitrovega kulta najdenega na Kaštelirju (arheološki muzej Milje) – **Disegno del culto del dio Mitra trovato sul Castelliere (museo archeologico Muggia)**

Zaradi postavitve sedanje meje pred okoli 60. leti se je zamenjalo prebivalstvo, zamrle so gospodarske dejavnosti, zaprtost je ohranila bogastvo naravne (vedute, geomorfološke in botanične posebnosti) in kulturne dediščine (kamnolomi, prazgodovinska gradišča..). Nekaj od tega lahko spoznamo na predlaganem sprehodu po poteh in kolovozih od Kulturnega doma v Božičih do arheološkega parka Kaštelir in na spustu po trasi Istranke in preko meje med conama A in B STO do izhodišča.

La definizione del confine attuale circa sesant anni fa ha causato il cambiamento della popolazione, la chiusura della zona ha avuto come conseguenza il mantenimento delle ricchezze naturali e culturali. Una parte di tutto ciò possiamo scoprire nella camminata sulle carrareccie e strade dalla Casa di cultura di Bosici al parco archeologico di Castelliere e la discesa lungo la valle Fugnan fino a Cerei e il ritorno al punto di partenza attraverso il centro di Crevatini